

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Daniely Zemanové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **Ing. T. J.**, zastoupeného Mgr. Danielem Hrbáčem, advokátem se sídlem Šumavská 519/35, Brno, proti žalovanému: **Vysoké učení technické v Brně**, se sídlem Antonínská 548/1, Brno, zastoupenému JUDr. Tomášem Soukupem, BA, advokátem se sídlem Pekařská 389/21, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 10. 2007, č. j. 1083/90201/2007, o ukončení vysokoškolského studia, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 1. 9. 2009, č. j. 29 Ca 225/2007 - 79,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností napadá v záhlaví označený rozsudek Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného, dále též jen „VUT“) ze dne 16. 10. 2007, č. j. 1083/90201/2007. Tímto rozhodnutím rektor žalovaného zamítl žádost stěžovatele o přezkoumání rozhodnutí děkana Fakulty informačních technologií VUT v Brně (dále též „FIT“) ze dne 7. 9. 2007, č. j. 344/14904/2007/So, kterým bylo stěžovateli ukončeno studium v navazujícím magisterském studijním programu na uvedené fakultě.

Stěžovatel označuje jako důvody kasační stížnosti skutečnosti uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Namítá, že krajský soud ve svém rozhodnutí nesprávně

posoudil otázku existence předmětu „státní závěrečná zkouška“, pokud v odůvodnění rozsudku uvedl, že státní závěrečná zkouška nemůže být studijním předmětem, neboť se jedná o proces zjišťování a ověřování komplexního zvládnutí studia. Stěžovatel nesouhlasí se závěry krajského soudu, že je-li ve fakultním informačním systému státní závěrečná zkouška označena jako předmět, jedná se toliko o administrativní opatření v zájmu zjednodušení studijní agendy. Stěžovatel uvádí, že státní závěrečná zkouška je jako předmět uvedena nejen ve směrnici děkana FIT č. 30/2006, doplňující Studijní a zkušební řád VUT, ale také v seznamu předmětů ve studijním katalogu, kde je označena sice jako fiktivní, ale povinný předmět. Z vnitřních předpisů tak dle názoru stěžovatele nepochybně vyplývá, že státní závěrečná zkouška je předmětem, který má vymezen svůj obsah i způsob zakončení, a to v podobě složení státní závěrečné zkoušky. Stěžovatel dovozuje, že v souladu se směrnicí děkana FIT musí být studentovi umožněn opakovaný zápis tohoto předmětu v následujícím akademickém roce a v jeho rámci i opakované vykonání státní závěrečné zkoušky. Stěžovatel poukazuje na skutečnost, že pokud je předmět v kartě předmětu označen jako fiktivní, neznamena to nic jiného, než že s ním mají být spojovány stejné právní účinky jako s předmětem skutečným. Je nepřípustné, aby vysoká škola nejprve vydala vnitřní předpis, podle kterého se státní závěrečná zkouška vykonává v rámci předmětu „Státní závěrečná zkouška“, a následně prováděla interpretaci, podle které je označení státní závěrečné zkoušky jako předmětu vyloučeno. Takový postup stěžovatel považuje za porušení principu právní jistoty a zpochybnění závaznosti a transparentnosti všech vydaných vnitřních předpisů fakulty. Ze všech výše uvedených důvodů proto stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný se ve svém vyjádření ke kasační stížnosti v plném rozsahu ztotožňuje se závěry vyslovenými krajským soudem v napadeném rozhodnutí a navrhuje kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout. Uvádí, že státní závěrečná zkouška není studijním předmětem tvořícím součást studijního plánu konkrétního studijního programu, a ani ta skutečnost, že je v informačním systému označena pojmem „předmět“, nemůže rozšířit aplikaci obecné právní úpravy pro studijní předměty také na tuto zkoušku. Vzhledem k tomu, že stěžovatel v řádném ani opravném termínu u státní závěrečné zkoušky neuspěl, došlo v jeho případě k ukončení studia zcela v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění účinném pro projednávanou věc (dále jen „zákon o vysokých školách“), i Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně.

Z obsahu předloženého spisu Nejvyšší správní soud zjistil následující skutečnosti rozhodné pro posouzení důvodnosti kasační stížnosti:

Stěžovatel byl v období od 28. 6. 2005 do 24. 10. 2007 na FIT studentem navazujícího magisterského studijního programu Informační technologie v prezenční formě. Dne 19. 6. 2007 stěžovatel skládal v řádném termínu státní závěrečnou zkoušku, které v ústní části nevyhověl; opravný termín státní závěrečné zkoušky se konal dne 30. 8. 2007, avšak ani v tomto termínu stěžovatel při ústní části nevyhověl.

Rozhodnutím děkana FIT ze dne 7. 9. 2007, č. j. 344/14904/2007/So, proto bylo stěžovateli ukončeno vysokoškolské studium dle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o vysokých školách, neboť v akademickém roce 2006/2007 nesložil opakovanou státní závěrečnou

zkoušku, čímž podle čl. 22 odst. 2 Studijního a zkušebního řádu VUT nesplnil požadavky vyplývající ze studijního programu.

Stěžovatel proti tomuto rozhodnutí podal žádost o přezkoumání, kterou rektor žalovaného dne 16. 10. 2007, č. j. 1083/90201/2007, zamítl s odůvodněním, že neshledal nové skutečnosti, které by odůvodňovaly změnu rozhodnutí děkana, a dále nezjistil, že by rozhodnutí děkana bylo vydáno v rozporu se zákonem či vnitřními předpisy VUT.

Stěžovatel se proti rozhodnutí žalovaného bránil žalobou u krajského soudu, v níž namítal, že k ukončení jeho vysokoškolského studia došlo v rozporu se zákonem o vysokých školách a vnitřními předpisy VUT. V této souvislosti upozorňoval, že podle čl. 2 odst. 6 písm. d) směrnice děkana FIT č. 30/2006, kterou se doplňuje Studijní a zkušební řád VUT, se student v informačním systému fakulty přihlašuje ke státní závěrečné zkoušce zápisem předmětu „Státní závěrečná zkouška“, z čehož nepochybně vyplývá, že státní závěrečná zkouška je předmětem a jako taková je zakončována zkouškou. Vzhledem k tomu, že podle čl. 6 odst. 3 uvedené směrnice lze nesplněný předmět opětovně zapsat pouze jednou, a to povinně v následujícím akademickém roce, domníval se stěžovatel, že mu měl být v následujícím akademickém roce umožněn opakovaný zápis tohoto předmětu včetně jeho ukončení vykonáním další zkoušky.

Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná. V odůvodnění rozhodnutí krajský soud konstatoval, že pouhé označení státní závěrečné zkoušky v informačním systému fakulty jako předmětu nemůže, bez zohlednění faktického a logického významu a obsahu státní závěrečné zkoušky, rozšířit aplikaci obecné právní úpravy zakotvené v zákoně o vysokých školách a interních předpisech žalovaného pro studijní předměty také na tuto zkoušku. Krajský soud konstatoval, že státní závěrečná zkouška není jako předmět vyučována, nelze ji definovat co do výuky a počtu hodin určujících její trvání, a tedy nemůže být její výuka ani průběžně sledována a kontrolována. Státní závěrečná zkouška není zakončována zápočtem ani zkouškou, neboť sama o sobě je zkouškou, a to zkouškou komplexní a závěrečnou. Dle názoru krajského soudu tak výkladem ustanovení čl. 2 odst. 6 písm. d) směrnice děkana FIT č. 30/2006 nelze dospět k jinému závěru, než že toto ustanovení pouze upravuje způsob přihlašování státní závěrečné zkoušky v informačním systému fakulty, a tedy slouží k ulehčení evidence studijní agendy, aniž by mělo jakékoli důsledky na právní zakotvení státní závěrečné zkoušky, případně počet možných opravných pokusů při jejím absolvování.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní uplatněny důvody dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

V projednávané věci není mezi účastníky řízení sporné, že stěžovatel řádně splnil veškeré studijní předpoklady vyžadované zákonem a vnitřními předpisy žalovaného k tomu, aby mohl v červnu roku 2007 vykonat státní závěrečnou zkoušku, u které však

ani v opravném termínu neuspěl. Jádrem sporu mezi účastníky je zákonnost ukončení vysokoškolského studia stěžovatele a správnost jím předestřené argumentace vztahující se k charakteru samotné státní závěrečné zkoušky. Stěžovatel se domnívá, že státní závěrečná zkouška je samostatným studijním předmětem, který se ukončuje zkouškou, neboť takto je evidován v informačním systému fakulty a označen v interních předpisech. Z toho stěžovatel dovozuje povinnost žalovaného umožnit mu opakovaný zápis uvedeného předmětu v následujícím akademickém roce a opětovné vykonání zkoušky, kterou se tento předmět ukončuje.

Nejvyšší správní soud v úvodu připomíná, že přístup k vysokoškolskému vzdělání a získání odpovídající profesní kvalifikace pramení z práva na vzdělání stanoveného v čl. 33 Listiny základních práv a svobod, které je třeba vnímat především tak, že nikomu nesmí být a priori odnímána možnost vzdělávání. Vzdělání je velmi důležitým faktorem v životě jednotlivce a vůbec celé společnosti, jejíž další vývoj je významně ovlivňován právě úrovní dosaženého vzdělání (a s tím souvisejícího vědeckého pokroku, duchovního a kulturního bohatství, ekonomického rozvoje atd.). Právo na vzdělání tak patří mezi základní priority státu, které jsou považovány za zásadní, neopominutelné a závazné pro školy a školská zařízení všech zřizovatelů; a je veřejnou službou (srovnej *Klíma, K. a kol., Komentář k Ústavě a Listině. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005, str. 876*).

Z tohoto pohledu je nutno nazírat také na právo na vzdělání na vysoké škole, a to při zachování rovnosti šancí na dosažení této úrovně vzdělání, jež je ovšem podmíněna schopnostmi občana a možnostmi společnosti (čl. 33 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Právo na vysokoškolské vzdělání je, jakožto součást široce formulovaného práva na vzdělání zakotveného v čl. 33 Listiny základních práv a svobod, zařazeno mezi práva hospodářská, sociální a kulturní a jeho konkrétní obsah určuje prováděcí zákon, a sice zákon o vysokých školách. Právo na vysokoškolské vzdělání je tedy primárně určováno citovaným zákonem, v jehož mezích lze dané právo realizovat a dovolávat se ho (čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod).

Dle zákona o vysokých školách se vysokoškolské vzdělání získává studiem v rámci akreditovaného studijního programu podle studijního plánu, jenž stanoví časovou a obsahovou posloupnost předmětů, formu jejich studia (prezenční, distanční nebo jejich kombinaci) a způsob ověření studijních výsledků. Studijní programy se rozlišují na bakalářský, magisterský a doktorský, přičemž studium se ukončuje státní závěrečnou zkouškou, jejíž součástí je i obhajoba diplomové práce (§ 46 odst. 3 zákona o vysokých školách). Dnem řádného ukončení studia je podle § 55 odst. 1 zákona o vysokých školách den, kdy byla vykonána státní závěrečná zkouška nebo její poslední část. Studium na vysoké škole se dále dle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o vysokých školách ukončuje, nesplní-li student požadavky vyplývající ze studijního programu podle studijního a zkušebního řádu.

Dle § 17 odst. 1 písm. f) zákona o vysokých školách je vnitřním předpisem vysoké školy také studijní a zkušební řád. V případě žalovaného se jedná o Studijní a zkušební řád VUT, podle jehož čl. 21 se studium řádně ukončuje absolvováním studia v příslušném studijním programu. Student absolvuje studium, získá-li potřebný počet kreditů v předepsané skladbě rovný minimálně šedesátinásobku počtu roků standardní doby studia a vykoná-li státní závěrečnou zkoušku, jejíž součástí v magisterském studijním programu je obhajoba diplomové práce. Po úspěšném absolvování všech předepsaných

předmětů dle kreditové skladby dochází k tzv. „uzavření“ studia, jeho kontrole a následně lze přistoupit k vykonání státní závěrečné zkoušky.

Studijní a zkušební řád VUT stanoví, že členění státní závěrečné zkoušky na části včetně jejich obsahu určuje studijní program. Pravidla pro organizaci a průběh státních závěrečných zkoušek stanoví směrnice fakulty. Státní závěrečnou zkoušku nebo kteroukoli její část lze jednou opakovat (čl. 22 odst. 2 Studijního a zkušebního řádu VUT).

Z čl. 2 odst. 6 písm. d) rozhodnutí děkana FIT č. 30/2006: Směrnice děkana FIT doplňující Studijní a zkušební řád VUT v Brně dále vyplývá, že student se ke státní závěrečné zkoušce ve všech studijních programech přihlašuje v informačním systému fakulty zápisem předmětu „Státní závěrečná zkouška“. Z této skutečnosti, tj. že v informačním systému fakulty i ve směrnici děkana je státní závěrečná zkouška vedena jako „předmět“, stěžovatel dovozuje tytéž účinky, které má obecná právní úprava týkající se studijních předmětů, a to především možnost jejich opětovného zápisu v následujícím akademickém roce včetně zakončení zkouškou. S touto argumentací stěžovatele se však Nejvyšší správní soud neztotožňuje.

Pouhé označení státní závěrečné zkoušky jako předmětu v informačním systému fakulty, případně ve směrnici děkana FIT, nemůže vést bez dalšího k mechanické aplikaci obecné právní úpravy zakotvené v zákoně o vysokých školách a interních předpisech žalovaného pro studijní předměty také na státní závěrečnou zkoušku. Z faktického obsahu a logického významu státní závěrečné zkoušky je patrné, že tato není vyučována formou přednášek či cvičení (resp. seminářů), není možné ji definovat co do výuky a počtu hodin určujících její trvání po dobu konkrétního studia a ani výuku tohoto „předmětu“ není možno průběžně sledovat a kontrolovat. Z podstaty věci tak ani státní závěrečná zkouška nemůže být zakončena a hodnocena zápočtem či jakousi zkouškou *sui generis*, jak se mylně domnívá stěžovatel, neboť sama o sobě je zkouškou, a to zkouškou komplexní a závěrečnou završující celé vysokoškolské studium. Státní závěrečná zkouška představuje způsob prověření znalostí studenta v samém závěru vysokoškolského studia a nikoli předmět jako ucelený systém informací, které jsou po určitou předem stanovenou dobu studentům předávány vyučujícími a následně prověřovány zkouškou.

K námitce stěžovatele odvolávající se na čl. 2 odst. 6 písm. d) směrnice děkana FIT, podle kterého „*student se ke státní závěrečné zkoušce v informačním systému fakulty přihlašuje zápisem předmětu Státní závěrečná zkouška*“ [pozn. zvýraznění doplněno Nejvyšším správním soudem], je nutno konstatovat, že toto ustanovení nelze vykládat doslovně, ale z hlediska jeho smyslu a účelu, k němuž slouží. Na základě těchto hledisek není možno dospět k závěru prezentovanému stěžovatelem, dle něhož citované ustanovení zakotvuje, že se v případě státní závěrečné zkoušky jedná o studijní předmět tvořící součást studijního plánu konkrétního studijního programu. Je patrné, že předmětné ustanovení stanoví toliko způsob přihlašování státní závěrečné zkoušky v informačním systému fakulty, a to bez jakéhokoli dopadu na konečný počet možných pokusů při absolvování této zkoušky, který je pro tuto zkoušku jednoznačně upraven v čl. 22 odst. 2 Studijního a zkušebního řádu VUT.

Článek 22 odst. 2 Studijního a zkušebního řádu VUT stanoví pro státní závěrečnou zkoušku pouze jedinou možnost jejího opakování. Toto ustanovení tedy obsahuje

speciální pravidlo ve vztahu k obecné právní úpravě zkoušek u jednotlivých studijních předmětů, zejména k čl. 12 odst. 6 Studijního a zkušebního řádu VUT, podle kterého má student klasifikovaný u zkoušky (zakončující studijní předmět) stupněm „F“ právo na dva opravné termíny zkoušky, ale také ve vztahu k čl. 6 téhož předpisu, upravujícího způsobu zakončení studia jednotlivých předmětů, z jehož odst. 3 vyplývá povinnost opakovaného zápisu předmětu, jehož absolvování je ve studijním plánu povinné a který student nezakončil.

Dle názoru zdejšího soudu označení státní závěrečné zkoušky ve fakultním informačním systému názvem „předmět“ slouží toliko k administrativnímu ulehčení studijní agendy, přičemž není způsobilé se promítnout do právního zakotvení tohoto institutu či nastolit odlišný právní režim, včetně možnosti opakovaného zápisu státní závěrečné zkoušky v následujícím akademickém roce a z toho plynoucího navýšení počtu opravných termínů této zkoušky. Uvedené závěry podporuje také výpis z karty „předmětu“ Státní závěrečná zkouška, podle kterého se jedná o fiktivní, leč povinný předmět, jehož úloha spočívá v těchto základních bodech: 1/ slouží jako přihláška ke státní závěrečné zkoušce; 2/ umožňuje tisky všech potřebných dokumentů, které jsou předepsané pro státní závěrečné zkoušky; 3/ umožňuje uzavření a vyhodnocení úspěšného studia.

Nejvyšší správní soud tedy ve shodě se závěry krajského soudu uzavírá, že stěžovateli byla v souladu s právní úpravou obsaženou v čl. 22 odst. 2 Studijního a zkušebního řádu VUT v Brně po prvním neúspěšném pokusu o složení státní závěrečné zkoušky dne 19. 6. 2007 přiznána možnost jejího opakování, a to dne 30. 8. 2007. Vzhledem k tomu, že ani u této opravné zkoušky stěžovatel neuspěl, a tedy státní závěrečnou zkoušku nevykonal, nesplnil dle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o vysokých školách požadavky vyplývající ze studijního programu podle studijního a zkušebního řádu a studium mu bylo rozhodnutím děkana FIT, následně potvrzené rozhodnutím rektora žalovaného, ukončeno v souladu se zákonem i interními předpisy žalovaného.

Nejvyšší správní soud tak nezjistil naplnění žádného z důvodů uplatněných stěžovatelem v kasační stížnosti dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., sám neshledal ani jiné vady uvedené v ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a proto kasační stížnost podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona. Žalovaný by právo na náhradu nákladů řízení měl, neboť je v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem, který ve věci učinil písemné podání – vyjádření ke kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud však žalovanému náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal, a to z důvodů vyslovených již v rozsudku ze dne 26. 4. 2007, č. j. 6 As 40/2006 - 87, publikovaném pod č. 1260/2007 Sb. NSS, kde na straně žalovaného vystupovala právnická osoba (stavovská organizace).

V tomto rozhodnutí předně Nejvyšší správní soud připomenul dosavadní judikaturu správních soudů, podpořenou závěry Ústavního soudu, že v případě účastenství orgánu veřejné správy v soudním řízení správním, které se týká působnosti

tohoto správního orgánu, není v zásadě důvodně vynaloženým nákladem, pokud se v takovém řízení správní orgán nechá zastoupit. V této souvislosti Vrchní soud v Praze v usnesení ze dne 14. 6. 1999, č. j. 6 A 7/99 - 39, publikovaném pod č. 1015/2002 SJS, které následně potvrdil Ústavní soud usnesením ze dne 29. 5. 2000, sp. zn. II. ÚS 437/99, dostupným na <http://nalus.usoud.cz>, konstatoval, že důvode zvláštního zřetele hodný pro výjimečné nepřiznání náhrady nákladů řízení žalovanému lze ve věcech správního soudnictví spatřovat také ve skutečnosti, že žalovaný je významným ústředním orgánem státní správy. Schopnost a povinnost hájit vlastní rozhodnutí před soudem je v takovém případě integrální součástí řádného výkonu státní správy, k němuž je takový správní úřad dostatečně vybaven. Nelze proto na žalobci spravedlivě žádat, aby hradil náklady vzniklé tím, že správní úřad udělil k zastupování plnou moc advokátovi.

Ve vztahu k nyní projednávané věci pak Nejvyšší správní soud uvádí, že žalovaného, který je podle zákona o vysokých školách veřejnou vysokou školou, je nutno vnímat jako právnickou osobou svého druhu s charakteristickými rysy veřejnoprávní korporace, která má zákonem předvídaným způsobem ustavené orgány, reprezentující tuto právnickou osobu navenek, a která vykonává na určeném úseku jí svěřené veřejné funkce. S ohledem na skutečnost, že předmět řízení se v souzeném případě týká vlastního výkonu pravomocí žalovaného a že v tomto řízení žalovaný vystupuje v pozici orgánu veřejné moci, nelze v takové situaci (i s ohledem na výše citovanou judikaturu správních soudů) považovat náklady právního zastoupení za ty, které by byly účelně vynaloženy. Vzhledem k tomu, že kromě nákladů právního zastoupení Nejvyšší správní soud neshledal žádné jiné náklady, které by významně přesáhly náklady běžné úřední činnosti, rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. července 2010

Mgr. Daniela Zemanová
předsedkyně senátu